

BARTHA GUSZTÁV

TRAUMA

XVIII.

Boszorkányok pedig nincsenek.

Boldogult ifjúkoromban – Krúdyval szólva – nyitott ablaknál aludtam. Míg tehettem, amíg egy verőfényes szombat délután oda nem verte az ördög az Albi tantiját azzal, ha istent ismer, mármint anyu, sürgősen csináljon valamit a... a loboncos bozontjával, sörényével...

Hadd ne ragozzam, Ádi, mert... mert a lényegen mit sem változtat.

Hogyhogy mi az igazság?!

Ami ott van a nyelvem hegyén, és az istennek sem tudom szavakba önteni, ha kerékbe törnek, karóba húznak, keresztre feszítenek miatta, akkor se. Nincs, na és? Hogy elmarad a taps és az ováció, az a kisebbik bazdmeg, olyankor tetőtől talpig lemerevedek, állok huszonvalahány szempár keresztűzében, múltba révedő sóbálványkényt, aki félpercnyi-percnyi tátogást követően sem képes... Összefoglalás, végkövetkeztetés, ugyan már! Szilágyi Ádám történelemtanár, aki pár perce még vérmesen osztotta az észet, s lazán teleírta az iskolatáblát győztes és veszített csaták évszámaival, királyok és hadvezérek neveivel, na, ettől a Szilágyi Ádámtól, ha történetesen megkérdeznék, hogy mi a becses neve, akkor és ott, kétlem, hogy meg tudna rá felelni.

Érted te ezt, Ádi?

Egy fenét!

Gizi néni tanárgörcsnek aposztrofálja.

Rövidzárlat, bizonygatja anyu, vele, van olyan nap, hogy tízszer-hússzor megesik.

Anyósnál folyton-folyvást beüt, saját kezűleg veri ki a biztosítékot a végnélküli zsörtölődésével.

Boszorkányok pedig nincsenek.

Nem mintha Léna Alekszandrovnát akarnám mentegezni, bár hasznára válna néha egy-egy áramszünet. Valójában az van, hogy hetek óta cefetül alszom, vagyis alszom is, meg nem is. Rémálmomban annyi a történet, hogy ordítózva rohangálok föl-alá a padsorok között, és mégis leizzadva riadok fel. Nem menekülök, nem zuhanok, nem küzdök, vívok élet-halál harcot, ráadásul az osztályterem sem ismeretlen, és a tanulók riadt tekintetében

sincs semmi rémálomba illő. Miért, miért... A feleltetéstől egyszer-egyszer jobban félnek, azért. S mégis... Nem állíthatom, hogy percekig kapkodok a levegő után, hogy időbe telik, míg lehiggadok, mert... mert megáll az idő, vagyis az utcán elsuhanó gépkocsik reflektorfényében meg-megcsillanó falóra számlapján egy helyben állnak az óramutatók.

Érted te ezt, Ádi?

Egy fenét!

Gizi néni megmosolyogna.

Anyu legyintene: pá, kedves, pá...

Anyós a világvégével hozakodna elő, a halál órájával, és végül azzal, hogy tönkretettem a lánya életét.

Boszorkányok pedig nincsenek.

Tantit még nem láttam az udvarunkon, a házunkban pláne nem. A megbeszélni valóját anyuval vagy a kertkerítésen keresztül, vagy a kapukisajtóban intézte, tudomásom szerint. Persze az más kérdés, hogy minő és miről lehet tudomása egy tizenkét éves kamasznak. Ph-h! Erre tessék, ott állt tanti a bejárati ajtóban, mondhatni tolakodóan, és újfent elismételte, amit a házba jövet többször elhadart:

„Gabikám drága, szombat van, lakodalmas nap, tömve vannak a fodrászatok. Segíts rajtam!”

Az istent ismersz-et nem tette hozzá, és anyu sem szabadkozott, mint tette a házba jövet:

„Napját sem tudom, Erzsike, mikor fodrászkodtam utoljára. A hajcsavarók, a fésűk és az ollók szanaszét, arról meg fogalmam sincs, hol hányódik, melyik sarokban, és hogy működik-e egyáltalán a hajszárító bura.”

Az egy dauer is megteszi-re anyu megadóan széttárta a karját.

A boszorka persze azonnal belépett az előszobába, és azonmód árnyékká változott. Tele lett vele a ház.

Úgy hidd el, a házpadra is utánam kúszott, ahová a buráért mentem fel, végig rajtam csüngött, a nyakamba lihegett. Éreztem a nyomát másnap, harmadnap, majd egy hónapon keresztül, úgy görbüljek meg...

Az igazságot persze nem lehet olyan könnyedén meggömbíteni, Ádi, mint a kisujjamat.

Szerencsére.

Boszorkányok pedig nincsenek.

Nem mintha Léna Alekszandrovnát akarnám mentetetni, bár a kulcsomózőrej most is a fülemben cseng. Egyszer mindannyian padlót fogunk.

Fogjuk rá, hogy ez így igazságos és kerek. De ha az iskolatáblára felkörmölt évszámokhoz kötött történések csak félig-meddig fedik le a történelem egészét, akkor hol, mikor és miért sikkad el a másik fele? Hmm, Ádi?

Ja meg ja.

Egyik délután azt találtam mondani Gizi néninek, hogy Trianon számunkra kiszolgáltatottság szorozva hárommal.

Nagyon elhallgatott.

Egyik lyukasórámon azt találtam mondani magamban, hogy a háború az elszenvedőinek rettegés szorozva tízzel.

S nagyon elhallgattam.

Nem ötleteltem a kollegák előtt azzal, hogy mi lenne, ha a programozók a háborúdis számítógépes játékokat igazi fegyverropogás, bombarobbanás hangjával festenék alá, sőt, a halálhörgés is jól hallható lenne, akárcsak a lelőtt, végvonagló katonák látványa. Felélnének egy-egy békemisszióval.

Miért, miért...

Értelmező szótáram szerint mi sem könnyebb, mint hátrahagyva csapat-papot, kirohanni a kocsmából, egész a főútig, és boszorkányt kiáltani.

Vádaskodni könnyű.

Gyűlölködni még könnyebb.

A gyerekkorom felidézése, vagy Albi barátom nemi életének szapulása sem fajsúlyos dolog.

Ja.

Persze, hogy pár perce még nem így gondolkodtam; én bírtam széles e városban a legjózanabb paraszti ésszel, s ki lehetett volna a szavahihetőség, a megbízhatóság és az erkölcsösség csimborasszója, na, ki más, Ádi, ha nem én? Huh, kész röhej! De talán mégsem.

Miért, miért...

Senkit nem vetett le a lova még a damaszkuszi úton, mert szarnak ázott, és dög nehéz lett a ruhája, így nem tudott magától leszállni, azért. A pályaforduláshoz több kell, Ádi, hogy... hogy végre kibökd, ami tizennyolc éve ott van a nyelved hegyén, bár nem szó szerinti fordításban, ahogy Könyves Kálmán királyunk törvénykönyvében írva van:

„De strigis vero quae non sunt, nulla questio fiat.”

Boszorkányok pedig nincsenek.

Gizi néni sem szent.

Anyu sem szent.

Anyóst fel sem kellene hoznom, annyira nyilvánvaló.

Nem, egyáltalán nem Léna Alekszandrovnát mentetem. Magamat. Mit gondolsz, ma hajnalban, miután a rémálomból felriadtam, mi volt az első cselekedetem, hmm? A káromkodás stimmel. Persze, hogy aztán anyura zúdítottam a dühömet, mint tegnap, vagy tegnapelőtt, mert direkt nem akar elemet vásárolni a faliórába. Ott jár el előtte, ember, az elektromos szaküzlet az Iroda tőzsomszédja, de nem, csakazértse, juszt se... Huh! És... és nem mentem ki a fürdőszobába lemosdani, és fehérenműt sem váltottam, mint máskor, csapzottan hanyatlottam vissza az izzadságtól nedves párnára, s vártam, hogy rám zuhanjon a hiányérzet, mint máskor. Ja. Eszter kurvára hiányzik. A ma hajnali hiányérzetem mégsem róla szólt, és kezdett mind súlyosabbá, elviselhetetlenebbé válni. Felkönyököltem. Ma hazahozod Esztert a kórházból: kezed, lábad, fejed a helyén, tető van a fejed fölött... Miután elhúzott egy gépkocsi a ház előtt, mint derült égből... Mit gondolsz, Ádi, mit hiányoltam annyira?

Az ablakredőnyt.

A spalettát, ahogy Gizi néni mondaná.

A madárcsontú, görnyedt hátú, füstös képű boszorkája, miután teletelepdede a konyhánkat, a kávéscsészén kívül semmit nem mozdított arrább. Anyuval ketten húztuk-taszítottuk ki a nehéz fotelt az előszobában álló tükör elé; anyuval ketten mesterkedtük rá a támlájára a hajszárítóburát; anyuval ketten tettük tűvé a házat a hajsütővasért, a fésűkért és az ollókért... A boszorka meg közben vakarta az orrát, s alig hitte, hogy anyu pénzt nyomjon a kezembe, elküldjön boltba egy üveg ecetért.

Tudtam, tudtam, tudtam, amint betette a lábát az udvarra, azonnal megéreztem, hogy nem az unkahúga eljegyzése miatt veri át hozzánk a nyavalya.

Boltba menet Albira gondoltam, akit ma még nem láttam, és alighanem egy jó darabig nem is fogok látni.

(Folytatjuk)